

Notat: Her er forskjellene på modellene i Storberget-rapporten

16. juni 2021 presenterte statsforvalter i Innlandet, Knut Storberget, rapporten «Du er henta». Rapporten bygger på arbeidet til et partssammensatt, regjeringsoppnevnt utvalg som i februar fikk i oppdrag å utrede nytt finansieringssystem for private barnehager.

I tillegg til utvalgsleder Storberget besto utvalget av representanter fra KS (Kommunesektorens organisasjon), Fagforbundet, Utdanningsforbundet, PBL (Private Barnehagers Landsforbund) og hovedorganisasjonen Virke.

Utvalget fikk i oppdrag både å foreta beskrivelser av nå-situasjonen og peke på fordeler og utfordringer ved dagens finansieringssystem, samt legge frem forslag til konkrete endringer i finansieringen av private barnehager.

Flertallet (KS, Fagforbundet, Utdanningsforbundet, Virke og utvalgsleder Knut Storberget) har lansert én modell (Lokal samhandlingsmodell), mens PBL har lansert én modell (Kvalitets- og mangfoldsmodellen).

I det følgende vil PBL forsøke å synliggjøre forskjellene på de to modellene.

Lokal samhandlingsmodell:

- Nasjonale regler for finansiering av private barnehager (driftstilskudd og kapitaltilskudd) avvikles.
- Hver enkelt kommune kan selv bestemme hvor mye tilskudd den enkelte private barnehage trenger og skal ha.
- Kommunene kan tidsbegrense tilsagn om tilskudd til private barnehager.
- Kommunene kan bestemme at private barnehager må være registrert som ideelle virksomheter for å få tilskudd.
- Kommunene kan avslutte tilskuddsutbetaling til én privat barnehage, for i stedet å gi tilskudd til en ny.
- Kommunene kan redusere antallet plasser i private barnehage med mange søkere for å fylle opp kommunale barnehager uten nok søkere.
- Dekningen av pensjonskostnader reduseres med flere hundre millioner kroner uten at det er grundig utredet hvor treffsikker finansieringsordningen som helhet er.
- Kommunene skal ha forkjøpsrett ved salg av private barnehager.
- Hvis private barnehager legges ned, skal det opprettes et avviklingsregnskap. Balanseverdiene (minus eiers innskutte kapital) skal tilbakeføres til kommunen.

Økonomi: Modellen gir staten like høye kostnader til private barnehager som i dag, men det er ventet at kommunene vil redusere sine kostnader med flere hundre millioner kroner. Utvalgsflertallet forutsetter at disse pengene blir igjen i kommunerammen.

PBL mener dette forslaget er et brudd med barnehageforliket og prinsippene som har ligget til grunn for utviklingen av en vellykket sektor de siste 15-20 årene. Forslaget vil etter PBLs mening gi:

- Redusert kvalitet i tilbudet til barna. Verken kommunene eller private barnehager får de rette insentivene til å satse på langsiktig kvalitetsheving.

- Økt forskjellsbehandling av barnehagebarn. Private barnehager vil ikke ha krav på finansiering som bygger på de faktiske kostnadene i kommunale barnehager.
- Svekket mangfold i barnehagesektoren. Mange private vil gi opp, og det blir større kommunal ensretting.
- Foreldrenes rett til å velge barnehage for sine barn svekkes.

Kvalitets- og mangfoldsmodellen:

PBL mener kvalitet og mangfold i hele sektoren oppnås gjennom å knytte finansieringen opp mot hvilke kvalitetskrav barnehagene skal oppfylle. Alle barnehager skal derfor ha finansiering som er tilstrekkelig til å oppfylle bemanningsnorm, pedagognorm og alle andre nasjonale og lokale krav.

Finansieringsordningen inneholder:

- Grunntilskudd som bygger på et gjennomsnitt av hvilke kostnader kommunene har ved å oppfylle nasjonale krav. Dette er ikke det samme som nasjonal sats.
- Ekstra tilskudd til å oppfylle lokale ambisjoner ut over de nasjonale minstekravene.
- Mekanismer for avkortning av tilskudd til barnehager som ikke oppfyller nasjonale eller lokale krav.
- Mekanismer for avkortning av tilskudd til barnehager som ikke kan dokumentere ordnede lønns- og pensjonsvilkår for sine ansatte.
- Små barnehager får et noe høyere administrasjonspåslag enn større barnehager.
- Pensjonspåslag på 11 % (alderspensjon + forsikringer) pluss 2 prosent (AFP) til barnehagene (mer enn 95 prosent) som kan dokumentere gode pensjonsordninger. Øvrige får dekket pensjon etter regning.

Dersom modellen blir realisert, forutsetter PBL at kommunenes kostnader til private barnehager verken blir høyere eller lavere enn i dag, gitt at alle andre forutsetninger er like.

PBL mener dette forslaget vil sikre at:

- Barn likebehandles og får et godt tilbud – uavhengig av hvilken barnehage de går i.
- Foreldre beholder sin rett til å velge den barnehagen som de har tillit til, ikke den barnehagen kommunen bestemmer at de skal bruke.
- Alle ansatte i alle barnehager har ordnede lønns- og pensjonsbetingelser.
- Kommunene får stille høyere krav både til kommunale og private barnehager enn de nasjonale minstekravene legger opp til.
- Små barnehagers forutsetninger for å ha en sunn økonomi styrkes.
- Alle barnehager har tilstrekkelig forutsigbarhet til å kunne drive langsiktig kvalitetsutvikling og på den måten ivareta barn, ansatte, bygg og lekeområder på en best mulig måte.

Sammenligning av finansieringsmodeller

	Dagens finansierings-system	Kvalitets- og mangfolds-modellen	Lokal samhandlings-modell
Vektlegger foreldres rett til å velge barnehage	Ja	Ja	Nei
Lik finansiering av like krav	Nei	Ja	Nei
Bygger på pillarene i barnehageforliket	Ja	Ja	Nei
Regelverk for finansiering skal være nasjonalt fastsatt	Ja	Ja	Nei
Ivaretar prinsipp om økonomisk likeverdig behandling	Delvis	Ja	Nei
Økt lokalpolitisk styring av kvaliteten i barnehagene	Nei	Ja	Ja
Ivaretar gode barnehager uavhengig av organisasjonsform	Ja	Ja	Nei
Ivaretar barnehagenes behov for forutsigbarhet	Delvis	Ja	Nei
Ivaretar hensynet til langsiktig kvalitetsutvikling	Delvis	Ja	Nei
Høyere tilskudd til små private barnehager	Nei	Ja	Ja
Sikrer ansatte ordnede lønns- og pensjonsvilkår	Delvis	Ja	Ja
Mekanismer for å opprettholde samlet nivå på finansiering	Ja	Ja	Nei
Opprettholde generell rett til lån i Husbanken	Delvis	Ja	Nei
Enklere regelverk, mindre byråkrati og lavere konfliktnivå	Nei	Ja	Nei
Nasjonale regler for finansiering av barnehagebygg	Ja	Ja	Nei
Verktøy for kommunalisering ved salg av barnehager	Nei	Nei	Ja
Kutt i pensjonspåslag uten grundig og helhetlig gjennomgang	Har vært foreslått	Nei	Ja
Tidsavgrenset rett på tilskudd, uavhengig av foreldres ønsker	Nei	Nei	Ja